

УДК 378:001.891

РОЗВИТОК ТА РЕАЛІЗАЦІЯ НАУКОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ КАФЕДРИ

Г.С.Тарасенко

(до 50-річчя кафедри педагогіки і методики початкового навчання та 100-річчя Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського)

***Анотація.** У статті презентовані й аналізовані етапи розвитку та реалізації наукового потенціалу кафедри педагогіки і методики початкового навчання Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського в контексті оновлених вимог до університетської освіти.*

***Ключові слова:** науковий потенціал кафедри, педагогічна освіта.*

***Аннотация.** В статье осуществлены презентация и анализ этапов развития и реализации научного потенциала кафедры педагогики и методики начального обучения Винницкого государственного педагогического университета имени Михаила Коцюбинского в контексте обновленных требований к университетскому образованию.*

***Ключевые слова:** научный потенциал кафедры, педагогическое образование.*

***Summary.** The article presents analyzed stages of development and implementation of the scientific potential of the primary education chair of Vinnitsa State Pedagogical University named by Michaylo Kotsyubynsky in the context of the updated requirements for university education.*

***Key words:** scientific potential of the chair, pedagogical education.*

Постановка проблеми. Сьогодні закономірно диктує високі вимоги до університетської освіти. Проект Закону України "Про вищу освіту" у новій редакції передбачає створення необхідних умов для самореалізації особистості, забезпечення потреб суспільства і держави у кваліфікованих кадрах [5].

Наріжним каменем ефективності вищої освіти є належний науковий рівень професійної підготовки випускників університету. Саме тому наука в університеті повинна отримати особливий статус, стати справжньою серцевиною навчально-виховної роботи зі студентами, наскрізно проймаючи всі види методичної роботи і фахового самотворення молодих спеціалістів.

Аналіз останніх досліджень. Шляхи поліпшення наукового забезпечення університетської освіти вивчаються здебільшого на методологічному рівні в контексті проблем нової філософії освіти (А.Валицька, Л.Ваховський, Б.Гершунський, С.Клепка, М.Романенко та ін.), а також вітчизняної освітології (В.Огнев'юк, С.Сисоєва, А.Фурман та ін.). Посилилась увага до ролі науки в організації вищої педагогічної освіти в академічних дослідженнях (В.Андрущенко, В.Бондар, І.Зязюн, М.Євтух, В.Кремень, В.Луговий, О.Савченко та ін.). Утім системні дослідження в галузі історії вітчизняної вищої педагогічної освіти доволі епізодично звертаються до вивчення витоків становлення наукових позицій таких навчально-методичних колективів, якими є університетські кафедри.

Метою статті є презентація і аналіз етапів розвитку та реалізації наукового потенціалу кафедри педагогіки і методики початкового навчання Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського в контексті оновлених вимог до університетської освіти.

Виклад основного матеріалу. Аналіз архівних джерел засвідчує, що кафедра педагогіки і методики початкового навчання заснована 15 жовтня 1960 року в складі факультету підготовки вчителів I-IV класів. У витоків організації та становлення кафедри стояли відомі вчені, досвідчені фахівці-практики у галузі початкової освіти: старший викладач А.Ф.Мошинський, доктор педагогічних наук, професор А.Б.Щербо, кандидат філологічних наук, доцент В.В.Богачук, кандидат педагогічних наук, професор В.Я. Волошина та ін.

Першорядного значення для наукового становлення кафедри набуло відповідальне й грамотне керівництво нею. У різні роки кафедру очолювали провідні спеціалісти університету з великим стажем науково-педагогічної роботи.

На початковому етапі становлення кафедри педагогіки і методики початкової освіти велику роль відіграла наукова та організаційно-методична діяльність її першого завідувача, яким став

кандидат педагогічних наук, доцент **Л.П.Любинець** (очолював кафедру з 1960 по 1970 рік). Л.П.Любинець добре знав освітянську справу, адже пройшов шлях від учителя загальноосвітньої школи до завідувача кафедри педагогічного інституту. Його фахове становлення розпочалося ще в 1928 році, коли він – молодий юнак – очолив початкову школу № 4 у с.Комишинич на Полтавщині. Пізніше працював учителем української мови і літератури, завучем, директором низки шкіл на Полтавщині, Кіровоградщині та Вінниччині.

Л.П.Любинець належить почесна роль фундатора кафедральної науки. Він залучив до роботи на кафедрі досвідчених фахівців у галузі шкільної і вузівської освіти (С.Ф.Безпалов, І.В.Бугаєвич, В.Я.Волошина, С.Д.Єрмакова, М.І.Іванова, К.С.Клюєва, А.Ф.Мошинський, В.П.Порошин, Т.Я.Свергуненко, О.І.Туманіна, М.К.Славський, М.М. Фогель та ін.). У власному науково-методичному доробку Л.П.Любинець більше 50 публікацій (серед них близько 10 посібників). Дослідник приділяв особливу увагу програмно-методичному забезпеченню шкільного курсу української мови, а також розвитку ділової української мови (*Ділові папери. – К.: Рад.школа. – 1981*).

Етап відродження кафедри педагогіки і методики початкового навчання (після тимчасового закриття факультету підготовки вчителів початкових класів) очолив відомий в Україні науковець, кандидат філологічних наук, професор університету **І.І.Дацюк**, який керував кафедрою з 1976 по 1985 рік. Він бережно відновлював кафедру після її кадрового розформування на початку 70-х років. І.І.Дацюк сумлінно виконував доручену ректоратом справу (хоча певний час працював виключно на громадських засадах), ретельно добираючи кадри для роботи з майбутніми вчителями початкових класів. Під його керівництвом на кафедрі зібрався колектив однодумців з досвідчених викладачів старшого покоління і здібної молоді (Е.С.Сасинович, Л.І.Москавчук, Н.М.Денисенко, Н.М.Присяжнюк, Р.В.Загоруй, Г.В.Коломієць, Г.С.Тарасенко, М.Б.Зінько, К.Л.Дабіжа, М.В.Вацьо, Ю.О.Поплавська та ін.).

І.І.Дацюк активно залучав колег до наукової діяльності. Найперспективніші викладачі були рекомендовані до навчання у цільовій аспірантурі. Сам завідувач кафедри активно займався науковою діяльністю, був причетний до підручникотворення в галузі шкільної мовної освіти. За його підручником “Українська мова” для 4-5-х класів загальноосвітньої школи навчалось не одне покоління дітей України. І сьогодні студенти використовують його посібники з питань історії української літературної мови, графіки й орфографії сучасної української мови та ін. (*Графіка й орфографія сучасної української мови. – Вінниця, 2000; Повторний курс сучасної української літературної мови з історичними коментарями. – Вінниця, 2001; Історія української літературної мови.. – Вінниця, 2002; Питання культури українського мовлення. – Вінниця, 2004 та ін.*). Невтомна багаторічна робота І.І.Дацюка над розбудовою кафедри педагогіки і методики початкового навчання заклала надійний фундамент для подальшого зростання її наукового статусу в університеті та Україні в цілому.

Етап потужного наукового зростання кафедри розпочався під керівництвом кандидата психологічних наук, доцента **А.Н.Цимбалюк**, яка очолювала кафедру з 1985 по 1994 рік. Після закінчення аспірантури НДІ психології АПН СРСР (Москва) за спеціальністю “Вікова і педагогічна психологія” і успішного захисту кандидатської дисертації “Психологічні особливості дітей зі зниженою наукованістю” (яку виконала під керівництвом знаного вченого в галузі педагогічної психології – доктора психологічних наук, професора, чл.-кор. АПН СРСР Н.О.Менчинської) повернулася до рідного університету і в 1985 році очолила кафедру педагогіки і методики початкового навчання. До роботи зі студентами нею були залучені найбільш досвідчені і кваліфіковані викладачі з числа працівників ВНЗ, культурно-освітніх установ і шкільних учителів (доценти О.В.Машталер, В.Г.Волочай, Л.М.Согур, О.А.Садівнича; заслужений учитель України Н.С.Вітковська; народна артистка України В.Я.Сироватко, старші викладачі Л.Й.Далечек, В.А.Ясінський, Т.А.Потапова, Н.М.Зорька, Л.І.Бабур, Г.М.Ніщук, викладачі Т.Т.Маринчук, М.М.Ганнопольська, Ж.В.Гулевич, С.М.Абаїмова та ін.). До роботи на кафедрі були залучені найкращі випускники Вінницького (Н.І.Лазаренко, І.М.Лапшина, Н.Л.Тодосієнко) та Київського (Г.Г.Кіт, Л.П.Дабіжа) педагогічних інститутів.

А.Н.Цимбалюк системно формувала науковий потенціал кафедри, залучивши до наукової роботи і рекомендувавши до навчання в аспірантурі та докторантурі чимало здібної молоді. За її сприяння успішно захистили кандидатські дисертації Р.В.Загоруй, Т.М.Потапова, І.М.Лапшина, Г.Г.Кіт, Н.І.Лазаренко; докторську дисертацію – Г.С. Тарасенко.

А.Н.Цимбалюк успішно займалась науковою діяльністю. До кола її наукових інтересів увійшли проблеми пізнавальної діяльності дітей із затримкою психічного розвитку; психологічні причини шкільної неуспішності; удосконалення методики вузівського викладання психологічних дисциплін

Матеріали конференції "Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти"

(Психологічні причини шкільної неуспішності (молодший шкільний вік) / Психологические проблемы неуспеваемости школьников: монография. – М.: АПН СССР, 1986. (у співавт. з Н.О.Менчинською).

Велику роль у розбудові наукової роботи кафедри на цьому етапі відіграла керівна діяльність на посаді декана факультету підготовки вчителів початкових класів кандидата педагогічних наук, професора університету **В.Я.Волошиної**, яка одночасно активно працювала на кафедрі, а з 1995 по 1996 рік її очолювала. Пройшовши шлях від сільської вчительки до декана факультету, вона добре знала всі особливості професійного становлення вчителя початкових класів. Її трудова біографія розпочалася у Жабелівській початковій школі (1958-1959), потім працювала у Степанівській середній школі (1960-1965) Вінницького району Вінницької області.

У Вінницький пединститут В.Я.Волошина прийшла працювати в 1965 році. Пройшла шлях від асистента до професора університету. На високому науково-методичному рівні викладала курси „Історія педагогіки”, „Актуальні проблеми зарубіжної школи”; успішно керувала науковою роботою студентів. Серед вихованців – здібні науковці, які розпочинали науковий шлях через дипломні дослідження під керівництвом В.Я.Волошиної (доц. О.В.Акімова, доц. І.М.Лапшина), магістри початкової освіти (Л.Т.Ілик), творчі вчителі (О.Ю.Кушпета, І.М.Кошенко, О.В.Кубко, Г.В.Ткач та ін.).

В.Я.Волошину знала Україна як талановитого і сміливого вченого. Вона вивчала українську педагогічну думку тоді, коли про неї остерігались говорити голосно і занадто захоплено. По закінченні аспірантури Інституту педагогіки АПН України (1974) успішно захистила кандидатську дисертацію „Проблеми теорії та методики початкового навчання в педагогічній спадщині Т.Г.Лубенця” (науковий керівник – О.Г.Дзевєрін). Саме тоді по суті ім'я Тимофія Лубенця – справжнього патріота і видатного освітянина України – було повернуто в науковий обіг. Пізніше В.Я.Волошина видала монографію „Педагогічна і освітня діяльність Т.Г.Лубенця” (1999). Крім цього, вона наполегливо вивчала наукову спадщину інших українських педагогів та просвітників. Численні її статті присвячені освітній діяльності М.С.Грушевського, О.В.Духновича, І.Огієнка, С.Ф.Русової, Г.С.Сковороди, К.Д.Ушинського, Т.Г.Шевченка та ін. Активна участь у створенні довідникової літератури дозволила їй гідно репрезентувати результати багаторічного наукового пошуку в солідних колективних працях (*Библиографический словарь отечественных педагогов и деятелей просвещения. – М., 1987; Антология педагогической мысли Украинской ССР. – М., 1988; Педагогическая энциклопедия. – М., 1990; Развитие народной освіти и педагогической думки на Украине. – К., 1991*) та ін.

Останнє десятиліття наукового життя В.Я.Волошиної було присвячене глибинному аналізу спадщини В.О.Сухомлинського. Вона опублікувала більше десятка статей у провідних фахових виданнях України про теоретичні засади науково-педагогічного доробку видатного українського педагога. В.Я.Волошина була активним членом Української асоціації імені Василя Сухомлинського, учасником десяти Всеукраїнських педагогічних читань „Василь Сухомлинський і сучасність”. Студентські наукові роботи, виконані під її керівництвом, неодноразово перемагали у Всеукраїнському конкурсі „Ідеї Василя Сухомлинського у ХХІ столітті” (серед переможців – вихованці В.Я.Волошиної: С.Юніцька, Н.Бершадська, О.Зарицька, А.Ричкова та ін.).

За плідну наукову і організаційно-педагогічну роботу В.Я.Волошині було присвоєне почесне звання професора Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. За творчу працю у підготовці педагогічних кадрів В.Я.Волошина була відзначена знаком „Відмінник народної освіти” (1986), а також їй посмертно присвоєно почесне звання „Заслужений працівник Вінницького державного педагогічного університету”(2002).

Етап системної підготовки молодих науковців започатковано у 1996 році, коли кафедру педагогіки і методики початкового навчання очолила доктор педагогічних наук, професор Г.С.Тарасенко. При кафедрі розпочали роботу магістратура та аспірантура, а з 2010 року функціонує докторантура зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. Цього ж року з ініціативи кафедри була створена спеціалізована вчена рада К 05.053.02 з правом прийняття до розгляду та проведення захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.07 – теорія і методика виховання.

Системні дослідження, здійснені в Україні та близькому зарубіжжі упродовж останніх десятиліть [1; 2; 3], доводять абсолютну необхідність переорієнтації педагогічної освіти з накопичувально-репродуктивного на науково-творчий спосіб формування фахових координат майбутніх педагогів. Сучасний етап розвитку вищої педагогічної освіти обумовлює особливу увагу до дослідницьких компонентів, які поступово перетворюються на дуже важливу складову педагогічної діяльності кожного вчителя. Змагання різних освітніх систем потребує від педагога грамотної дослідницької праці, пов'язаної з аналізом стану всіх суб'єктів педагогічної взаємодії.

Тому до найбільш пріоритетних напрямів роботи кафедри педагогіки і методики початкового навчання свідомо була віднесена організація науково-дослідної роботи студентів. Провідними принципами її планування стала системність і наступність. Так, планування науково-дослідної роботи найбільш здібних студентів бакалаврату передбачало її обов'язкове ускладнення і поглиблення на рівні магістерської підготовки з перспективою переростання в кандидатське дослідження (за умов продовження навчання в аспірантурі). Це уможливлено п'ятнадцятилітнім функціонуванням при кафедрі магістратури і аспірантури, системне планування роботи яких дозволило в короткий термін поліпшити кадрову ситуацію на кафедрі (відсоток викладачів з науковим ступенем зріс від 32% до 100%). З числа найздібніших студентів, які пройшли системну наукову підготовку при кафедрі, сьогодні у її викладацькому складі успішно працюють кандидати педагогічних наук Т.М.Кривошея, І.І.Козак, О.В.Грушко, О.П.Грошовенко, Л.А.Присяжнюк, Н.О.Пахальчук, О.В.Колосова. Переважна більшість захистилась під керівництвом професора Г.С.Тарасенко.

До керівництва студентськими науковими дослідженнями також у цей період залучались знані й досвідчені фахівці: доктори наук, професори М.П.Лещенко, Л.П.Пуховська, Г.П.Пустовіт, М.І.Томчук, Б.А.Брилін; канд. наук, професор К.П.Козлова, доц. В.Є.Штифурак та ін.

Особлива увага була приділена вибору наукової теми, над якою працює викладацький колектив кафедри на сучасному етапі – “Підготовка вчителя початкових класів до навчально-виховної роботи з дітьми в контексті наступності дошкільної та початкової освіти”. Дослідження присвячене проблемам гуманізації та гуманітаризації сучасної дошкільної та початкової освіти, пошуку шляхів реалізації наступності між двома освітніми ланками в контексті “дитиноцентризму”. Метою наукової роботи кафедри стала розробка ефективних технологій підготовки вчителя початкових класів до навчально-виховної роботи з молодшими школярами. До кола наукових досліджень увійшли: інноваційні технології навчання й виховання дітей дошкільного і молодшого шкільного віку в контексті гуманістичних ідей вітчизняної та зарубіжної педагогіки (Т.М.Кривошея, О.В.Грушко, О.А.Голюк); створення вузівських методик підготовки вчителя до викладання української, російської мов (Н.І.Лазаренко, І.І.Козак, І.М.Лапшина); математики (Р.В.Загоруй, Т.М.Кривошея, О.А.Голюк); природознавства (О.П.Грошовенко, Л.А.Присяжнюк) у початковій школі; удосконалення викладання педагогічних дисциплін у ВНЗ (Г.Г.Кіт, Л.В.Любчак, О.А.Голюк, О.В.Грушко, О.П.Демченко) тощо. Викладачі кафедри розпочали активну науково-методичну роботу з розробки й удосконалення навчальних програм у контексті завдань поліпшення фахової освіти вчителя початкових класів і вихователя ДНЗ. Особлива увага приділяється створенню методичних посібників для вчителів початкової школи, вихователів дитячих навчальних закладів з проблем удосконалення їхньої готовності до освітньої роботи з дітьми дошкільного та молодшого шкільного віку (щорічно кафедрою випускається близько 70 друкованих аркушів наукової продукції).

Зокрема, доцент Лапшина І.М. бере активну участь у підготовці нового покоління програм і підручників для початкової школи та ДНЗ на засадах реалізації наступності між дошкільною та початковою освітою. Так, підручник „Книга по чтению” (2-й клас шкіл з російською мовою навчання) був підготовлений нею у співавторстві з Т.Д.Поповою у 2003 році та апробований у школах Луганської, Миколаївської, Харківської, Херсонської областей, а також у м. Києві та Севастополі. Автори підручника використали інноваційні педагогічні технології, які сприяють виробленню у школярів стійкого інтересу до світу сучасної дитячої літератури, навичок правильного, усвідомленого читання в оптимальному темпі із дотриманням інтонаційної виразності, спроможності орієнтуватися в дитячій книжці як досягненні духовної культури, як у специфічному поліграфічному продукті. Після апробації підручника Міністерство освіти і науки України включило це видання до переліку основної навчальної літератури для шкіл з російською мовою навчання. У 2010 році друге видання підручника вийшло накладом 105 тисяч примірників за державним замовленням.

Підручник „Русский язык” (2-й клас шкіл з українською мовою навчання), підготовлений І.М.Лапшиною у співавторстві з І.П.Гудзик, укладений відповідно до чинної програми мовної освіти в початковій школі. В порівнянні з попереднім виданням, значно посилені мовленнєвий та соціокультурний компоненти змісту навчально-виховної роботи. Апробація підручника відбувалась протягом 2008-2009 років у школах Центральної та Західної України. За її результатами Міністерство освіти і науки України запропонувало підручник „Русский язык” серед інших основних навчальних видань. У 2010-2011 навчальному році підручник використовується на уроках російської мови у 2 класах шкіл з українською мовою навчання на всій території України.

У 1996 року при кафедрі педагогіки і методики початкового навчання заснована наукова школа з гуманітаризації початкової освіти (проф. Г.С.Тарасенко). До наукової проблематики увійшли:

Матеріали конференції "Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти"

оновлення методологічних підходів до теорії і методики навчання та виховання дітей 5 – 10 років (аспект естетизації навчально-виховного процесу в ДНЗ та школі 1 ступеня); фахові координати реалізації педагогом гуманітарно-творчого підходу до навчально-виховної роботи з дітьми; прикладні розробки з технологізації навчально-виховного процесу в контексті наступності дошкільної та початкової освіти. Центральне місце в реалізації авторського підходу до гуманітаризації освітнього процесу відведено природі як універсальному фактору гармонізації людської особистості. У даному підході вона є і метою, і засобом культурологічно спрямованої навчально-виховної роботи із суб'єктами освітньо-виховного процесу (вихованцями ДНЗ, учнями загальноосвітніх шкіл, студентами педагогічних ВНЗ).

Монографічні дослідження (*Тарасенко Г.С. Екологічна естетика в системі професійної підготовки вчителя : методологічний аспект. – Вінниця, 1997; Взаємозв'язок естетичної та екологічної підготовки вчителя в системі професійної освіти: монографія. – Черкаси, 2006*), авторські технології ("*Дивосвіт*", "*Паросток*", "*Росинка*") мають на меті розширити творчий діапазон сучасного вихователя і збагатити методику особистісно орієнтованого виховання дошкільників і молодших школярів засобами природи, активно впроваджуються у початковій школі та ДНЗ Вінниччини, Київщини, Сумщини, Луганщини, Тернопільщини, Рівненщини. Це варіативне використання педагогами-практиками авторських алгоритмів естетико-екологічного виховання дітей в урочній та позакласній виховній роботі з молодшими школярами, в системі роботи ГПД, в методиці проведення щоденних прогулянок, театралізованих сезонних свят у дошкільному навчальному закладі. Пропоновані матеріали широко апробовані завдяки системному їх видруку у відповідних посібниках та в республіканських методичних часописах «Початкова школа», «Дошкільне виховання», «Палітра педагога», «Джміль», «Розкажи онуку», «Світ виховання» та ін.

У період розбудови наукової школи підготовлено 8 кандидатів педагогічних наук, які плідно працюють в контексті реалізації гуманітарно-творчого підходу до освітнього процесу. Це підготовка монографій, підручників, посібників, методичних матеріалів, статей у фахових виданнях та інших збірках. Практична цінність обумовлена технологічністю виконаних розробок і можливостями широкого їх впровадження у практику вузівської підготовки вчителя початкових класів і вихователів ДНЗ, а також у практику роботи сучасних шкільних і дошкільних навчальних закладів (наприклад: *Організація дитячої ігрової діяльності в контексті наступності дошкільної та початкової освіти: навчально-методичний посібник / авт. кол.; за ред. Г.С.Тарасенко. – К.: Видавничий Дім "Слово", 2010. – 320 с.*).

Кафедра постійно дбає про налагодження зв'язків з провідними науковими центрами України. Системно зміцнюються контакти з науково-дослідними інститутами НАПН України. Це співпраця з лабораторіями естетичного, екологічного виховання Інституту проблем виховання, а також з лабораторіями початкової освіти, сільської школи Інституту педагогіки; лабораторією мистецької освіти Інституту педагогіки і психології професійної освіти НАПН України. Провідні її вчені – академіки Н.М.Бібік, В.І.Бондар, М.С.Вашуленко, О.Я.Савченко – здійснюють багаторічний науково-методичний патронаж над кафедрою педагогіки і методики початкового навчання.

Зокрема, плідна методична співпраця доцентів Н.І.Лазаренко і І.І.Козак з академіком М.С.Вашуленком сприяє підготовці та виданню посібників з методики викладання української мови в початковій школі, які успішно впроваджуються у навчальний процес ВНЗ (*Методика навчання української мови в початковій школі: навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / за наук. ред. М.С. Вашуленка. – К : Літера ЛТД, 2010. – 364 с.*).

Доцент Г.Г.Кіт плідно співпрацює з викладачами НПУ імені М.Драгоманова, традиційно бере участь у семінарах кафедри педагогіки і методики початкового навчання цього ВНЗ, присвячених обговоренню шляхів впровадження кредитно-модульної системи навчання і компетентісного підходу до підготовки вчителя початкової школи в контексті реалізації завдань державного стандарту вищої педагогічної освіти. Водночас активно публікує результати власних наукових досліджень (*Магістерська робота з педагогіки початкового навчання. – Вінниця, 2006; Педагогічна практика в системі ступеневої підготовки вчителя початкових класів. – Вінниця, 2007; Українська народна педагогіка: курс лекцій. – Вінниця, 2008*).

Зміцнюється співпраця викладачів кафедри із науковими центрами близького та далекого зарубіжжя. Це наукові зв'язки з Інститутом художньої освіти РАО (м. Москва), із Санкт-Петербурзьким державним університетом, Вищою педагогічною школою м. Ченстохови, Академією ім. Яна Кохановського м. Кельце, Поморською Академією в Слупську (Польща), університетом Альба Юлії (Румунія) та ін. Нині перед кафедрою педагогіки і методики початкового навчання відкрились реальні перспективи розширення діапазону фахової підготовки педагогічних працівників.

Ліцензування спеціальності “Дошкільне виховання” (2009) дозволяє кафедрі інтегрувати науково-методичну роботу в контексті проблеми наступності дошкільної і початкової освіти.

Висновки. Ретроспективний аналіз засвідчує, що найбільш потужний процес зростання наукового потенціалу кафедри педагогіки і методики початкового навчання відбувся протягом 1986–2010 років. Саме в цей період викладачами кафедри підготовлено і захищено 1 докторську і 14 кандидатських дисертацій. Системна увага до наукової підготовки кадрів дозволила виокремити з числа викладачів кафедри педагогіки і методики початкового навчання два нових структурних підрозділи – кафедру основ фундаментальних дисциплін (1993) та кафедру мистецької підготовки (2007). Аналіз поступального наукового розвитку кафедри педагогіки і методики початкового навчання в ракурсі історії та сьогодення дозволяє виокремити основні принципи реалізації її наукового потенціалу: опора на науково-методичні традиції на тлі узагальнення, збереження та примноження наукових здобутків попередніх поколінь науковців кафедри; послідовна розбудова науково-методичних зв'язків з провідними вченими і науковими школами України в галузях дошкільної, початкової, а також вищої педагогічної освіти; системне залучення обдарованої університетської молоді до наукової роботи через перспективні наукові домінанти – від мікродосліджень до магістерських, кандидатських і докторських наукових робіт; неухильне орієнтування результатів наукової роботи викладачів і студентів на вибіркоче впровадження їх у практику дошкільної, початкової або вищої педагогічної освіти; об'єктивне оцінювання і стимулювання наукової роботи викладацького колективу кафедри.

Література

1. Андрущенко В.П. Вища педагогічна освіта і наука України: історія, сьогодення та перспективи розвитку / Андрущенко І. Ф., Антонова О. Є., Арешонков В. Ю., Астрахан Н. І., Басюк Н. А. / П. Ю. Саух (заг.ред.). — К.: Знання України, 2009. — 492 с.
2. Гершунский Б.С. Философия образования для XXI века (в поисках практико-ориентированных образовательных концепций) / Б. С. Гершунский. — М.: Совершенство, 1998. — 608 с.
3. Луговий В.І. Тенденції розвитку педагогічної освіти в Україні: (теоретико- методологічний аспект): дис... д-ра пед. наук: 13.00.01 / АПН України; Інститут педагогіки і психології професійної освіти. — К., 1995. — 429 с.
4. Працюємо на розбудову початкової освіти / упоряд. Г.С.Тарасенко. — Вінниця: ВДПУ ім. М.Коцюбинського, 2011. — 147 с.
5. www.mon.gov.ua/education/average.

УДК 371.132

ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ ДО ПРОВЕДЕННЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У ГАЛУЗІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ВІД НАРОДЖЕННЯ ДО ВСТУПУ ДО ШКОЛИ

С.А.Тітаренко

Резюме. Проаналізовано дослідження з проблеми підготовки педагогів до проведення наукових досліджень у галузі фізичного виховання дітей дошкільного віку. Охарактеризовано форми науково-дослідної роботи студентів. Визначено вимоги до проведення різних видів педагогічних досліджень. Наведено приклади оформлення змісту реферату з дисципліни «Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку», а також формулювання наукового апарату курсової роботи.

Ключові слова: науково-дослідна робота, вихователь дошкільного закладу, фізичне виховання, педагогічне дослідження.

Резюме. Проанализированы научные работы по проблеме подготовки педагогов к проведению научных исследований в отрасли физического воспитания детей дошкольного возраста. Охарактеризованы формы научно-исследовательской работы студентов. Определены требования к проведению разных видов педагогических исследований. Приведены примеры оформления содержания реферата дисциплины «Теория и методика физического воспитания детей дошкольного возраста», а также формулировка научного аппарата курсовой работы.

Ключевые слова: научно-исследовательская работа, воспитатель дошкольного заведения, физическое воспитание, педагогическое исследование.

Summary. There is the analysis of researches on the problem of educators' vocational training for the scientific work in pre-school children's physical training sphere in the article. Author characterizes the forms and defines the